

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Renée Andersson

DATUM
2008-11-06

DIARIENUMMER
20080430

ERT DATUM
2008-08-19

ER REFERENS
Fi2008/4266/BuS

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Rätt och riktigt. Åtgärder mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, SOU 2008:74

LO har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade utredning. Svenska Kommunalarbetsareförbundet har lämnat underremiss i ärendet, vilken bifogas. LO lämnar med anledning av detta följande synpunkter.

Sammanfattning

- LO är positiv till delegationens förslag att berörda myndigheter fortsättningsvis ska redovisa statistik om felaktiga utbetalningar, och att de vart tredje år ska göra omfattningsstudier.
- LO vill dock påtala nödvändigheten av att berörda myndigheter får de resurser som behövs för att klara av dessa åtaganden.
- LO anser att det är mycket viktigt att säkerställa att Skatteverket har tillräckliga resurser för att även fortsättningsvis kunna upprätthålla och utveckla arbetet med skattekontroll.
- LO är positiv till förslaget om att alla arbetsgivare ska lämna månadsuppgifter om lön på individnivå.
- LO är positiv till förslaget att tillsätta en utredning för att se över möjligheten att införa en gemensam funktion för utbetalningskontroll. Det är dock viktigt att en sådan funktion byggs upp med restriktioner så att den enbart kan användas för utbetalningskontroll och inget annat.
- Införandet av ett sådant system får inte heller innebära ytterligare krångel eller fördröjning av att individen får sin ersättning och därmed sin inkomst tryggad.
- LO är positiv till att bidragsbrottslagen och uppgiftsskyldigheten utvidgas till att omfatta arbetsgivare som får ekonomiskt stöd för anställning.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

- LO är positiv till delegationens förslag att utreda införandet av en administrativ sanktionsavgift. LO vill dock betona vikten av att en sådan utredning tar i beaktande möjligheten om befrielse från en sådan avgift i speciella fall.
- LO menar också att en sådan utredning måste ta i beaktande de speciella sanktionsregler som redan idag finns på a-kassans område.
- LO delar helt delegationens uppfattning att ett förmögenhetsregister måste inrättas och beklagar att delegationen trots sin argumentation för ett sådant register, inte lagt fram detta som ett förslag.
- LO är positiv till delegationens förslag att möjligheten att genomföra särskild skattekontroll i vissa branscher ska utvidgas till byggbranschen. Detsamma gäller förslaget att tillsätta en utredning om behovet av att utvidga den särskilda skattekontrollen även till andra branscher.

Inledande synpunkter

Våra gemensamma välfärdssystem träder ofta in i viktiga skeden i livet, såsom sjukdom, arbetslöshet, föräldraskap och ålderdom. Välfärdssystemen ska finnas som en ekonomisk trygghet den dag en individ hamnar i en utsatt situation. Det är viktigt för legitimiteten av välfärdssystemen att de används på rätt sätt och inte missbrukas. Kraven på kontroll ska vara lika noga för ersättningar och bidrag som för de inkomster som tas ut i skatter och avgifter. Utbetalningar från välfärdssystemen måste ske på korrekta underlag och rättsligt riktiga grunder, såväl av rättviseskäl som av legitimitetsskäl. Felaktigt utbetalda ersättningar riskerar i sin förlängning att leda till att välfärdsstaten urholkas.

LO anser därför att den genomlysning som delegationen låtit göra av storleken på de felaktiga utbetalningarna är bra. De senaste åren har samhällsdebatten präglats av larmrapporter kring omfattningen på bidragsbrott. Delegationen har uppskattat att omfattningen av avsiktliga fel motsvarar två procent av de totala utbetalningarna från välfärdssystemen. Det innebär, som delegationen själv skriver, att merparten av gjorda utbetalningar följaktligen är korrekta.

Delegationens undersökning kring allmänhetens och handläggares uppfattning om bidragsbrott visar dock att 75 procent av allmänheten och 66 procent av handläggarna tror att bidragsbrott är ganska eller mycket omfattande. LO är därför positiv till delegationens förslag att berörda myndigheter fortsättningsvis ska redovisa statistik om felaktiga utbetalningar, och att de vart tredje år ska göra omfattningsstudier. I förlängningen kan detta

förhoppningsvis leda till att förtroendet och legitimiteten för välfärdssystemen stärks.

I sammanhanget vill LO dock påtala nödvändigheten av att berörda myndigheter får de resurser som behövs för att klara av dessa åtaganden. Flera av de åtgärder som myndigheter, a-kassor och kommuner föreslås utveckla, kan komma att kräva extra resurser. I myndigheternas budgetar kan extra medel anslås för att nya uppgifter inte ska belasta befintlig verksamhet. Men för a-kassorna innebär ökade administrativa kostnader att medlemmarna måste betala detta via ökade avgifter. I de fall föreslagna åtaganden innebär nya uppdrag för a-kassorna, måste de kompenseras för detta.

LO menar också att det finns anledning att sätta delegationens uppskattningar av omfattningen av felaktiga utbetalningar, i relation till Skatteverkets beräkningar av skattefusks storlek. Det beräknas uppgå till 133 miljarder kronor, 10 procent av de årliga skatteintäkterna. Ett omfattande arbete för att förebygga fel och skattefusk fyller en viktig funktion. Dels för att man faktiskt hittar en del av dem som felar eller fuskar och kan få tillbaks pengarna. Men framför allt för att själva risken att bli upptäckt som skattefuskare påverkar allmänhetens beteende. Regeringens politik på skatteområdet riskerar att tvinga Skatteverket att sätta administrationen av nya skatteregler framför en bibehållen och förbättrad kontroll. LO menar därför att det är mycket viktigt att säkerställa att Skatteverket har tillräckliga resurser för att även fortsättningsvis kunna upprätthålla och utveckla arbetet med skattekontroll.

Synpunkter på föreslagna åtgärder

LO är i stort sett positiv till de åtgärder som delegationen föreslår och lämnar följande synpunkter på några av förslagen.

Månadsuppgifter om lön på individnivå

LO är positiv till förslaget om att alla arbetsgivare ska lämna månadsuppgifter om lön på individnivå. Förslaget innebär sannolikt att felaktiga utbetalningar undviks helt eller upptäcks tidigare, vilket gör att återkravsbeloppen blir mindre. Delegationens undersökning visar också exempelvis att långt fler personer haft för låg SGI än för hög. Dagens system medför därmed att många får för låg ersättning då de, på grund av bristande kunskap om reglerna, missar att uppdatera sin SGI.

LO ser också att detta skulle ge ökade framtida möjligheter att använda taxerad (månads-)inkomst som grund vid beräkning av ersättningar från socialförsäkringssystemen. Idag är taxerad inkomst en för gammal uppgift för att vara ett bra mått på en persons aktuella inkomst, då skattemyndigheten enbart tar in kontrolluppgifter årligen. LO anser att det finns en peda-

gogisk aspekt med att ersättningsgrundande inkomst kan utgöras av taxerad inkomst. Det blir då tydligt att det är den inkomst man betalar skatt på som är ersättningsgrundande och att svartarbete inte genererar rättigheter inom socialförsäkringssystemet. En förutsättning är att den taxerade inkomsten måste vara avsevärt mer aktuell än den är idag, inte mer än ett par månader gammal.

Gemensam funktion för utbetalningskontroll

LO är positiv till förslaget att tillsätta en utredning för att se över möjligheten att införa en gemensam funktion för utbetalningskontroll, för att förhindra att en individ får utbetalningar från flera ersättningssystem samtidigt. Om en sådan funktion kan öka förtroendet för att ersättningar och bidrag som betalas ut är rättmätiga och riktiga, bör förtroendet för systemen som helhet öka. Det väcker dock frågan om integritet när register om exempelvis den enskildes sjukdomshistoria ska kunna ses av andra än dem som handlägger det enskilda ärendet. Det är därför viktigt att en sådan funktion byggs upp med restriktioner så att den enbart kan användas för utbetalningskontroll och inget annat.

Idag är det möjligt att få exempelvis a-kasseersättning eller föräldrapenning långt efter det att den egentliga arbetslösheten/ledigheten ägt rum, eftersom individen kan begära ersättningen senare. Detta måste gå att hantera i en gemensam funktion för utbetalningskontroll. Exempelvis ska föräldrapenning som betalas ut för sent från en period tidigare, inte hindra ersättning från ett annat system som ersätter den situation som individen befinner sig i just då. Införandet av ett sådant system får inte heller innebära ytterligare krångel eller fördröjning av att individen får sin ersättning och därmed sin inkomst tryggad.

Utvidgning av bidragsbrottslagen och underrättelseskyldigheten

LO tolkar delegationens förslag i dessa delar så, att en arbetsgivare som inte följer det som exempelvis regleras i förordningen om lönebidrag vad gäller lön och andra anställningsvillkor, ska anses ha brutit mot bidragsbrottslagen. LO är positiv till en sådan förändring eftersom det ger ökade möjligheter att kontrollera att arbetsgivare som får ekonomiskt stöd för anställning följer de regler som finns för detta.

Administrativ sanktionsavgift

LO är positiv till delegationens förslag att utreda införandet av en administrativ sanktionsavgift vid överträdelser mot lagstiftningen inom välfärdsystemen, för att avlasta polis och domstolsväsende. Det är inte rimligt att alla misstänkta brott enligt bidragsbrottslagen ska anmälas till polis och åklagare, oavsett beloppets storlek.

LO vill dock betona vikten av att en sådan utredning tar i beaktande möjligheten om befrielse från en sådan avgift, i de fall felaktigheten eller underlåtenheten framstår som ursäktlig. Det är inte acceptabelt att regelmässigt ta ut en sanktionsavgift, exempelvis i de fall då felaktigheten bottnar i att blanketten är krånglig att fylla i.

LO menar också att en sådan utredning måste ta i beaktande de speciella sanktionsregler som redan idag finns på a-kassans område. Sanktionsreglerna i a-kassan är utformade efter den specifika roll a-kassan har som instrument i arbetsmarknadspolitiken, där sanktionerna utgör ett slags kontrollinstrument för att se om den enskilde söker arbete i tillräcklig omfattning. Det finns ingen anledning att utforma dessa enhetligt med en försäkring som har ett annat syfte – exempelvis föräldraförsäkringen – där t ex de stegvisa sanktioner som finns i a-kassan skulle te sig mycket märkliga.

Förmögenhetsregister

LO delar helt delegationens uppfattning att ett förmögenhetsregister måste inrättas och beklagar att delegationen trots sin argumentation för ett sådant register, inte lagt fram detta som ett förslag. Avskaffandet av förmögenhets-skatten och den generella kontrolluppgiftsskyldigheten rörande tillgångar och skulder försvårar avsevärt möjligheten för berörda myndigheter att betala ut exempelvis bostadsbidrag och bostadstillägg på rätt grunder. LO anser inte att detta är rimligt och menar därför att ett förmögenhetsregister snarast bör inrättas.

Utvidgade möjligheter till särskild skattekontroll

Rent generellt anser LO att en utökad skattekontroll är bra, eftersom det bidrar till större legitimitet för skattesystemet, lägre skatteuttag, mindre konkurrenssnedvridning (när vissa företag konkurrerar med hjälp av lägre skattebetalningar) och inte minst en tryggare tillvaro för de anställda, där de kan vara säkra på att skatten dras som den ska och arbetsgivaravgifterna betalas in i god ordning. LO är därför positiv till delegationens förslag att möjligheten att genomföra särskild skattekontroll i vissa branscher utvidgas till byggbranschen. Detsamma gäller förslaget att tillsätta en utredning om behovet av att utvidga den särskilda skattekontrollen även till andra branscher.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Renée Andersson